

2021-2023

Plan van Aanpak JOGG

Samen maken we gezond gewoon

Sandra Vat
Gemeente Zwijndrecht

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
1.1 Achtergrond	2
1.2 Leeswijzer	2
1. Terugblik op JOGG-periode 2017-2019	2
1.1 Resultaten 2017-2019	2
1.2 Toenemende zorgen	3
1.3 Terugblik 2020 en corona	3
2. Doelstelling 2021-2023	4
2.1 Gedragsdoelstellingen	5
2.2 Proces doelstellingen	5
2.3 Doelgroep	6
3. JOGG aanpak periode 2021-2023	6
JOGG pijler 1: Politiek Bestuurlijk draagvlak	6
JOGG-pijler 2: Publiek-Private Samenwerking	6
JOGG-pijler 3: Gedeeld eigenaarschap	7
JOGG-pijler 4: Verbinding Preventie en Zorg → Ketenaanpak Overgewicht	11
JOGG-pijler 5: Monitoring en evaluatie	11
4. Organisatie	12
5. Communicatie	12
6. Financiën	12
7. JOGG in coronatijd	13
Bijlage: Planning in coronatijd	13

1. Inleiding

Onze leefomgeving is de afgelopen decennia aanzienlijk veranderd. Overal om ons heen worden we voortdurend verleid tot veel en ongezonde voeding, we bewegen steeds minder, hebben veel stress en slapen onvoldoende. Dit wordt versterkt door het intensieve gebruik van smartphones, tablets en spelcomputers.

Voor kinderen, jongeren en hun ouders/verzorgers is het in deze omgeving moeilijk om gezonde keuzes te maken. Bovendien maken sociaaleconomische factoren in het gezin zoals bijvoorbeeld armoede, werkloosheid of scheiding dat een gezonde leefstijl niet altijd prioriteit krijgt. Het gevolg is een enorme groei van welvaartsziekten, zoals overgewicht en obesitas. In 2018 had één op de acht kinderen en de helft van de volwassenen in Nederland geen gezond gewicht. De verwachting is dat 62% van de volwassen Nederlanders in 2040 overgewicht heeft (VTV 2018) als we niets doen.

Mensen met overgewicht lopen meer fysieke gezondheidsrisico's (zie ook nu onder de coronapatiënten), daarnaast hebben zij vaak ook mentale problemen. De gevolgen van overgewicht en obesitas zijn niet alleen belastend voor het individu, maar ook voor de samenleving. De voorspelling is dat de zorguitgaven in de komende twintig jaar elk jaar groeien met gemiddeld 2,9% (VTV 2018). Daarmee zullen in 2040 de zorgkosten zijn verdubbeld tot 174 miljard euro.

1.1 Achtergrond

Op 3 september 2013 is de gemeente Zwijndrecht een samenwerking aangegaan met JOGG (Jongeren Op Gezond Gewicht), met als doel om het hoge aantal kinderen met overgewicht in de gemeente Zwijndrecht te verminderen..

Doel van de JOGG-aanpak is om overgewicht onder kinderen en jongeren te verminderen. Het is een wijkgerichte aanpak waarbij iedereen zich inzet om gezond eten en bewegen voor kinderen en jongeren gemakkelijker en aantrekkelijker te maken. Ook is het een lokale aanpak waarbij niet alleen ouders en gezondheidsprofessionals zich bezighouden met het bevorderen van een gezonde leefstijl bij kinderen, maar ook kinderopvang, scholen, winkeliers, sportverenigingen, bedrijven en de gemeente. Samen werken we aan een gezonde omgeving voor het kind.

1.2 Leeswijzer

Naast een korte samenvatting van de evaluatie over 2017-2019 nemen we je mee in de problematiek waar we in gemeente Zwijndrecht voor staan en de koers voor de nieuwe planperiode 2021-2023.

1. Terugblik op JOGG-periode 2017-2019

De focus lag in de tweede JOGG-periode 2017-2019 met name op ouderbetrokkenheid en publiek private samenwerking (PPS). Het doel is een gezonde omgeving te creëren, zodat we niet alleen als gemeente JOGG uitdragen, maar gezamenlijk eigenaarschap nemen voor een gezonde jeugd in Zwijndrecht. Dit hebben we gedaan door het versterken van de samenwerking met partners en ouders.

1.1 Resultaten 2017-2019

In de evaluatie over 2017-2019, uitgevoerd door de DG&J komen veel activiteiten en resultaten naar voren. De belangrijkste resultaten uit de evaluatie zetten we kort op een rij:

- We hebben de gezonde omgeving uitgebreid door:
 - een toename van het aantal publiek private partners van 1 naar 5
 - een toename van het aantal gezonde school- en sportkantines naar een totaal van 3 in Zwijndrecht.
- We hebben een interactieve kaart met sport- en spelvoorzieningen op de wijkenwebsite, zodat inwoners weten waar ze kunnen spelen en bewegen.
- Er is nieuw beweegaanbod voor kinderen in de leeftijd van 0-2 jaar gerealiseerd in de vorm van het project Dreumes in beweging, een samenwerking met PIT Kinderopvang en O&O.
- Er zijn kinderambassadeurs opgeleid via het buurtsportcoachproject Toppie minicoach.
- Interventies Gezond Kopen, Gezond Koken zijn uitgevoerd door de DG&J bij welzijnsorganisatie Diverz.

- Er zijn, in samenwerking met een diëtiste, pilots Toppie kabouterfeesten gestart voor de leerlingen van de groepen 1 en 2 en hun ouders op basisscholen met de onderdelen: (Op)voeding, beweegkriebels, sport en spel.
- CJG Kletsboek: we betrekken tijdens het jaarlijkse CJG-evenement de ouders en kinderen op een interactieve manier bij de gezonde leefstijl.
- Er zijn 3 watertappunten toegekend via een landelijke subsidieregeling gezonde school voor beide locaties van de Dolfijn en Rajubibos.
- De gezonde leefstijl is verder geborgd in aanpalende beleidsstukken, zoals het deltaplan armoede en ook de groenvisie.
- Ook sbo school de Steenen Kamer is gestart met Toppie en de JOGG-aanpak.
- Het Toppie sportprogramma is uitgebreid. De Toermalijn, Impuls en Akkoord zijn aangesloten.
- Toppie Sport houdt ieder jaar een Toppie sportfeest waarbij ouders met kinderen van 3-8 jaar kennis kunnen maken met alle sportverenigingen om sportdeelname te bevorderen.
- Er is een online website gemaakt: www.gezondeschoolzwijsrecht.nl met lesmateriaal voor leerkrachten over de gezonde leefstijl. Hiermee versterken wij de doorgaande lijn kinderopvang naar basisonderwijs en faciliteren we leerkrachten.
- Bij elke evenementenaanvraag wordt er een inlegvel toegevoegd met tips voor een gezond(er) evenement.
- PIT kinderopvang en onderwijs heeft voor de kinderopvang hun beweegplan gekoppeld aan gezonde voeding. Pedagogisch medewerkers zijn getraind om Beweegkriebels en Gezonde Leefstijl te kunnen uitvoeren met behulp van de DG&J.
- Twee derde van de 21 basisscholen is bezig of op weg naar beleid gericht op de gezonde leefstijl. Negen scholen hebben vaste fruit dagen en twee scholen hebben vaste waterdagen.

Uit de evaluatie blijkt dat deze gezamenlijke inspanningen voorzichtig hun vruchten afwerpen. Een deel van de gestelde gedragsdoelen is behaald:

- Van de 5- jarigen voldoet 43% aan de fruitnorm. Dit percentage is fors toegenomen en is ook hoger dan in de regio ZHZ.
- Het percentage 5 en 10-jarigen in Zwijndrecht dat dagelijks groente eet is hoger in vergelijking met kinderen in de regio ZHZ.
- Bijna driekwart van de 5-jarigen is in 2017 lid van een sportvereniging, dat is een toename - t.o.v. 2016 en hoger dan in de regio ZHZ
- Het percentage 0-12 jarigen dat dagelijks water drinkt is toegenomen, daarmee is het percentage hoger in Zwijndrecht dan in de regio ZHZ

1.2 Toenemende zorgen

In de tweede planperiode (2017-2019) zijn er veel activiteiten en resultaten gerealiseerd en zien we een goede ontwikkeling. Daar staat tegenover dat het percentage overgewicht nog steeds te hoog is. We maken ons oprecht zorgen om de opgroeiende jeugd in de gemeente Zwijndrecht.

Bekend is dat armoede gezondheid in de weg staat. Er is veel armoede in Zwijndrecht. Daarmee hebben we te maken met een fors maatschappelijk probleem, zoals ook beschreven in het raadsprogramma en het Deltaplan Armoede. Dit betekent dat er juist nu meer nodig is. We zien inmiddels een beweging in de samenleving waarin de gezonde leefstijl steeds meer een plek krijgt. Zo werken we toe naar een gezonde omgeving. Tegelijkertijd is er nog onvoldoende eigenaarschap op het maatschappelijke probleem. We hebben meer doorgaande lijn nodig in het onderwijs. Vanuit het welzijnswerk kunnen nog veel stappen gemaakt worden om ook daar de gezonde leefstijl uit te dragen. En ook bij sportverenigingen liggen kansen voor meer gezonde kantines. We hebben deze partners echt nodig om het verschil te maken.

1.3 Terugblik 2020 en corona

In maart 2020 brak de coronapandemie uit. De basisscholen en sportverenigingen moesten in de eerste golf de deuren sluiten en kregen andere zorgen en moesten als eerste prioriteit noodopvang regelen. Gevolg was dat het lastig werd om het JOGG-project in de huidige vorm voort te zetten. De Toppie coaches verzorgden gelukkig een online sportprogramma voor jong en oud via een YouTube kanaal. Toen er in mei versoepeling van de coronamaatregelen mogelijk werd, planden we wekelijks

beweegmomenten in de wijken met de Toppie sportcoaches en zorgden we vanuit de regiefunctie van de gemeente dat binnensporten ook mogelijk werd gemaakt in de buitenruimte, zodat zoveel mogelijk inwoners konden blijven bewegen.

In de zomervakantie deden we mee aan de JOGG Zomer van de Gezonde Jeugd om zoveel mogelijk kinderen te laten bewegen. Door middel van een zomerpaspoort konden kinderen gratis meedoen aan sport en spel en culturele activiteiten in samenwerking met sportverenigingen, welzijnsorganisatie en culturele organisaties in Zwijndrecht en Heerjansdam. Dit was een groot succes. Veel kinderen gingen niet op reis in de zomervakantie en werden de hele vakantie toch bezig gehouden. Deze werkwijze is een mooie opmaat naar het idee van een zomerschool, waarbij het lesgeven gecombineerd wordt met sport en bewegen.

In het najaar werden de corona maatregelen weer aangescherpt. Gelukkig bleven de buitensport accommodaties wel open. Door de strengere lockdown in het 4e kwartaal 2020 zijn de binnensporten niet mogelijk. Veel reden tot zorg.

Op verzoek van de scholen is er een coronaproof traktatieboekje ontwikkeld door een lokale diëtiste en is er een campagne ingezet op gezonde traktaties die ook mogelijk zijn in coronatijd.

Lokaal Sportakkoord

In het najaar van 2020 werd het lokaal sportakkoord opgeleverd en één van de 6 ambities die daarin is opgenomen is: Bewegen is Gezond. Sporten en bewegen draagt bij aan een goede gezondheid en daarom sluiten wij met het lokaal sportakkoord aan op de ambities uit het nationaal preventieakkoord. Zo stimuleren we kinderen om water te drinken, zetten wij in op campagnes om alcohol, roken, drugs en andere stimulerende middelen te ontmoedigen en waar mogelijk te verbieden. In 2021 zetten wij in op de uitvoering van de initiatieven uit het lokaal sportakkoord die wel mogelijk zijn binnen de corona maatregelen. Tevens wordt er onderzocht of het nationaal preventieakkoord gekoppeld kan worden aan het lokaal sportakkoord en daarmee een verbreding ingezet kan worden.

NL Vitaal bijeenkomst

De JOGG-gemeenten Zwijndrecht, Dordrecht en Hoekse waard hebben de handen ineen geslagen en hebben op 16 december 2020 het regionale JOGG NL Vitaal webinar georganiseerd voor professionals in het veld.

Het gezond opgroeien van de jeugd in Zuid-Holland en omstreken is een maatschappelijke opdracht. We deelden onze kennis, initiatieven en successen en de zorg rondom corona met als doel te leren om deze successen verder te brengen en te vermenigvuldigen. Meer dan 100 professionals waren digitaal aanwezig en hoofdgast was Erik Scherder. De uitkomsten van deze bijeenkomst zijn verwerkt in dit plan en de bijgaande coronaplanning.

2. Doelstelling 2021-2023

Het hoofddoel voor de komende periode is opnieuw het percentage kinderen met overgewicht te verminderen, echter de signalen vanuit het onderzoeksrapport van iresearch in opdracht van JOGG Nederland zijn zorgelijk en maakt dit minder realistisch. Het landelijk onderzoeksrapport laat zien dat kinderen door de corona maatregelen minder bewegen, vaker een beeldscherm gebruiken en het sociale leven van kinderen en jongeren achteruit gaat. Daarnaast hebben de corona maatregelen invloed op de thuissituatie van kinderen en ouders. Mede gezien deze onderzoeksresultaten, is ons doel voor deze JOGG-periode 2021-2023 in ieder geval het overgewichtscijfer te stabiliseren. Wij zullen dit monitoren via de Dienst Gezondheid en Jeugd gedurende deze periode. De eerste resultaten worden in mei door hen opgeleverd.

Vanuit de gemeente wordt het percentage kinderen met overgewicht verminderd door in te zetten op:

- A. Jongeren op gezond gewicht;
- B. Bewustwording dat een gezonde leefstijl de normaalste zaak van de wereld is;

- C. Kinderen (en hun ouders en opvoeders) te bewegen naar een gezonde leefstijl met gezonde voeding en beweging, en water drinken;
- D. Een uitnodigende omgeving met betrekking tot een gezonde leefstijl en een gezamenlijke verantwoordelijkheid daarvoor.
- E. toewerken naar een ketenaanpak waarin overgewicht vroeg gesignaleerd wordt en het kind (en hun ouders/opvoeders) effectief ondersteund worden richting een gezonde leefstijl.

2.1 Gedragsdoelstellingen

In de praktijk blijken veel kinderen nog een ongezonde leefstijl te hebben. De gedragsdoelstellingen op de gezonde leefstijl worden gemeten via de jeugdgezondheidszorg (JGZ). Aan de gedragsdoelstellingen wordt gewerkt door in te zetten op jongeren op gezond gewicht (A), bewustwording rondom de gezonde leefstijl (B) en kinderen te bewegen naar een gezonde leefstijl (C).

Tabel 1 Gedragsdoelen JOGG Zwijndrecht

Thema	Gedragsdoelen
(Over)gewicht	Afname van het percentage 2-15 jarigen met overgewicht
Fruit en groente	Toename van het percentage 4-12 jarigen: - Dat voldoet aan de fruitnorm - Dat dagelijks groente eet
Sport	Toename van het percentage 4-12 jarigen en 12-15 jarigen: - Dat lid is van een sportvereniging

2.2 Proces doelstellingen

In tabel 2 zijn procesdoelen weergegeven en wordt aangegeven op welke wijze deze doelen kunnen worden uitgevoerd.

Thema's	Procesdoelstellingen	Uitvoering
1. Gezonde school vignet thema voeding en sport en bewegen	Toename van het aantal basisscholen dat eind 2023 een gezonde school vignet heeft behaald of vignet waardig is	Via Gezonde school adviseur
2. Gezonde school- en sportkantes	Eind 2023 zijn er totaal 5 gezonde sportkantes niveau brons	Via Teamfit en Toppie verenigingsondersteuning
3. Ouderbetrokkenheid	Vergroten ouderbetrokkenheid bij de gezonde leefstijl	Via JOGG-regisseur, gezonde school adviseur, Toppie, scholen, kinderopvang, Diverz
4. Doorgaande lijn kinderopvang naar basisschool	Versterken doorgaande lijn van de kinderopvang naar de basisschool op gebied van gezonde leefstijl Versterken draagvlak en betrokkenheid bij het onderwijs	Via JOGG-regisseur, kinderopvang en basisscholen
5. Avondvierdaagse	Een gezonde(re) avondvierdaagse	Via JOGG-regisseur Toppie coach, organisatie avondvierdaagse
6. PPS-partners	Vergroten van betrokkenheid door bestendigen van relaties en uitbreiden waar mogelijk	Via JOGG-regisseur
7. JOGG-thema's bij evenementen	JOGG-thema's onder de aandacht brengen via (Toppie) evenementen	Via Toppie-coach en evenementen coördinator
8. Verbinding Preventie en Zorg	Implementeren Ketenaanpak	JongJGZ, JOGG-regisseur en Beleidsontwikkelaar Volksgezondheid

9. Borging JOGG-aanpak	Uitbreiding JOGG naar alle scholen en kinderopvang en verweven in het schoolprogramma	Via Gezonde school adviseur
10. Evaluatie JOGG-aanpak	Evaluatie en monitoring waardoor inzicht ontstaat in ontwikkelingen	Via DG&J

2.3 Doelgroep

De doelgroep is met name kinderen van 0-12 jaar en hun ouders en opvoeders. Hierbij is er specifiek aandacht voor de wijken Kort-Ambacht en Noord. Uit de evaluatie is namelijk gebleken dat het gezonde gewicht en de gezonde leefstijl daar achter blijven ten opzichte van de rest van de gemeente.

3. JOGG aanpak periode 2021-2023

Bij een succesvolle aanpak van de bestrijding van overgewicht onder kinderen en jongeren zijn de 5 JOGG-pijlers van belang.

1. Politiek-bestuurlijk draagvlak
2. Publieke-private samenwerking
3. Gedeeld Eigenaarschap
4. Verbinding Preventie en Zorg → Ketenaanpak Overgewicht
5. Monitoring en evaluatie

Aan de hand van deze pijlers gaan wij aan de slag met onze doelstellingen.

JOGG pijler 1: Politiek Bestuurlijk draagvlak

Toelichting

Deze pijler is essentieel voor een succesvolle borging van de JOGG-aanpak. Daarvoor is het belangrijk dat gezond gewicht, als onderdeel van een gezonde leefstijl, een belangrijke plaats inneemt in het raadsprogramma en dat het college van Burgemeester & Wethouders, maar ook raadsleden bekend, enthousiast en betrokken zijn bij de JOGG-beweging.

In Zwijndrecht is er politiek bestuurlijk draagvlak voor Jongeren Op Gezond Gewicht. Regisseur, wethouder, en partners zijn op de hoogte van de inhoud van de samenwerkingsovereenkomst met JOGG. Gezond gewicht, als onderdeel van een gezonde leefstijl, heeft een plaats gekregen in het raadsprogramma 'Krachtig Zwijndrecht' en in 'Een gezonde basis voor iedereen', de nota volksgezondheid 2020-2023. De raad wordt geïnformeerd over de voortgang van JOGG Zwijndrecht via de kwartaal nieuwsbrief. Het college en raadsleden zijn betrokken en komen regelmatig kijken bij evenementen.

Focus 3^e JOGG-periode

In deze derde periode sluiten we aan bij de uitvoering van het sportbeleid door de verbinding te zoeken met de ambities van het Lokaal Sportakkoord. Tevens zullen wij JOGG steviger gaan positioneren bij het primair onderwijs, welzijnsorganisatie Diverz en onze partners zoals sportverenigingen.

Vanuit de bestuurlijke rol kan de wethouder een stevige rol nemen in het samen optrekken met de partners die essentieel zijn in het bestrijden van overgewicht waaronder onderwijs, Diverz en sportverenigingen en te benadrukken dat zij ook hun rol en verantwoordelijkheid daarin nemen. Dit gedeelde eigenaarschap draagt bij aan een duurzame gedragsverandering bij kinderen en hun ouders.

JOGG-pijler 2: Publiek-Private Samenwerking

JOGG-partners:

Naast private samenwerkingspartners zijn publieke partners van groot belang om JOGG tot een succes te maken. Een aantal partners zet zich inmiddels als ambassadeur in voor JOGG-Zwijndrecht.

Belangrijke publieke partners binnen JOGG Zwijndrecht zijn de Toppie Sportcoaches van Stichting Hatrick, de (gezonde school) adviseurs van de Dienst Gezondheid en Jeugd, diëtisten en voedingscoaches bijvoorbeeld. Aafje, gymdocenten, contactpersonen van de Kinderopvang (PIT en YES!), van de basisscholen en van scholen van het voortgezet Onderwijs, de welzijnssector, de jeugdgezondheidszorg (JGZ), sportverenigingen.

Naast de publieke partners werken wij samen met private partners zoals: Rabobank Drechtsteden, Atos RTV, Albert Heijn, Theaterhuis Drechtsteden en de organisatie van de Verkerkloop.

Het bedrijfsleven heeft een grote impact op de leefomgeving waarin kinderen opgroeien. Er is geen omgeving waar geen bedrijf een rol heeft. We hebben ondernemers daarom nodig om verandering te bereiken. En naast de focus op onze concrete doelen, zorgt samenwerking met bedrijven er ook voor dat het belang van gezond opgroeien breder wordt gedragen in de maatschappij. Publiek-Private Samenwerking (PPS) is een middel om de leefomgeving duurzaam aan te passen en volwassenen die het kind omringen aan te zetten tot een gezonde leefstijl. PPS is geen doel op zich. Met hulp van onze private partners kunnen we sneller maatschappelijke en duurzame impact maken dan als we het zonder hen zouden doen: zowel landelijk als lokaal.

Focus 3^e periode

- Een van de doelen van deze periode is het bestendigen van opgebouwde relaties en uitbreiden waar mogelijk met nieuwe Publiek-Private Samenwerkingspartners.
- Vanuit het Deltaplan Armoede, maar ook vanuit het economisch beleid van onze gemeente stimuleren wij een sociaal ondernemersklimaat. Uiteraard zijn ondernemers een onmisbare partij als het gaat om werkgelegenheid, maar zij kunnen ook een belangrijke partner zijn bij het realiseren van doelstellingen op andere beleidsterreinen van onze afdeling zoals laaggeletterdheid, schuldhulpverlening, sport en bewegen, onderwijs. We maken zichtbaar voor ondernemers wat we voor hen en hun werknemers kunnen betekenen. Een mooi voorbeeld hiervan is de gezonde werkvloer. Een gezonde werknemer verhoogt de arbeidsproductiviteit en is aan de andere kant ook ouder van een kind. Een idee kan zijn dat partners een financiële bijdrage leveren aan het realiseren van watertappunten op bijv. sportverenigingen en de sportvereniging aan de slag gaat met gezond aanbod.
- Welzijnsorganisatie Diverz
Het concept gezonde sportkantine kan ook gebruikt worden voor bijvoorbeeld de wijkcentra van Diverz. De aanpak voor gezonde voeding past prima bij de ambitie om burgerschap te bevorderen zodat mensen in goede gezondheid hun verantwoordelijkheid kunnen nemen voor zichzelf en hun omgeving. Wel is het belangrijk dat de toegankelijkheid voorop moet blijven staan van het wijkcentrum en dat de prijzen van gezonde alternatieven in het wijkcentrum niet hoger zijn dan ongezonde producten of varianten.
- Het Rabobank coöperatiefonds willen we meer betrekken bij Zwijndrechtse verenigingen. Inmiddels is er een eerste voorlichting geweest bij het sportplatform.
- Ook zijn er ideeën binnengekomen voor wijkgerichte campagnes met lokale ondernemers, bijv. met een foodtruck.

JOGG-pijler 3: Gedeeld eigenaarschap

Toelichting

Bij Gedeeld Eigenaarschap worden kinderen, jongeren en de volwassenen niet langer gezien als doelgroep die we moeten bereiken, maar als een volwaardige partner/mede-eigenaar om de omgeving te veranderen.

Binnen JOGG zijn de huidige kennis en bestaande tools die er al zijn (zoals Sociale Marketing, ouderpartnerschap en meerwaarde van sleutelfiguren) samen te voegen. Deze JOGG-pijler is daarmee net zoals de andere pijlers één van de randvoorwaarden voor het succesvol implementeren van de JOGG-aanpak en het creëren van een gezonde omgeving voor een nieuwe generatie.

Binnen de pijler Gedeeld Eigenaarschap gaat de JOGG-regisseur met collega-professionals aan de slag met de doelgroep: bewoners, ouders, opvoeders én jongeren. Door met onze partners in contact te treden en samen op te trekken met de mensen op wie de lokale JOGG-aanpak zich richt en hen een rol te geven, wordt toegewerkt naar gedeeld eigenaarschap. Dit gedeelde eigenaarschap draagt bij aan duurzame gedragsverandering bij kinderen en hun ouders, waarbij kinderen en ouders meedoen om gezonder te worden in een gezonde buurt.

Tevens is het van belang dat de collega professionals en onze JOGG-partners deze verantwoordelijkheid zelf ook voelen en samen met de gemeente eigenaarschap willen tonen op het maatschappelijk probleem van overgewicht in Zwijndrecht.

a. Vergroten van ouderbetrokkenheid

Ouders zijn een belangrijke doelgroep, omdat zij veel invloed hebben op de leefstijl van hun kinderen. Daarom maken ouders nadrukkelijk onderdeel uit van de keten van partners. Het ondersteunen van sport en bewegen in de school, het bevorderen van sport- en bewegen buiten schooltijd en het zorg dragen voor een gezonde voeding begint bij bewustwording en een stimulerende houding van de ouders. Tegelijkertijd is het niet makkelijk om ouders te bereiken. Samen met partners wordt naar manieren gezocht om ouders te bereiken en zo de ouderbetrokkenheid bij basisschoolleerlingen te vergroten. Als voorbeeld is in de NL Vitaal bijeenkomst het betrekken van ouders bij de gezonde school lunch genoemd bij tussen schoolse opvang, het vergroten van kennis over voeding en het voortzetten van de pilot Toppie kabouterfeesten.

Focus 3^e periode

Via Toppie, gymdocenten en gezonde school adviseurs willen we de ouders meer betrekken, maar ook helpen om hun kinderen aan de hand te nemen voor het lid worden van een sportvereniging of culturele organisatie. Ook zijn er initiatieven hiervoor ingediend via het lokaal sportakkoord.

Voorbeelden:

- CJG Kletsboek: interactief ouders betrekken bij de gezonde leefstijl tijdens evenement
- Verkerkloop: ouder en kind trainingen.
- Informatie bijeenkomsten bijv. over voeding op scholen en wijkcentra (initiatief uit lokaal sportakkoord) of online lessen
- Project Dreumes in beweging volgen, eventueel uitbreiden over Zwijndrecht
Ouders leren hoe zij met hun kind kunnen bewegen, maar leren ook van elkaar doordat ze in contact komen met andere ouders. Daarnaast krijgen de ouders voorlichting van een jeugdverpleegkundige of externe specialist (passend bij de behoeften van de groep) op gebied van gezondheid en leefstijl. Als neveneffect werkt dit project preventief ter voorkoming van overgewicht bij kinderen.
- Samenwerking met Stichting Leergeld en project Als ik later groot ben.
- Betrekken van ouders bij schoollunch of gezonde moestuinprojecten en de wijkkeukens

b. Meer betrokkenheid basisscholen bij Gezonde School aanpak

Bij het merendeel van de basisscholen in Zwijndrecht is nog onvoldoende of geen sprake van voedingsbeleid. Daarmee kunnen we nog niet spreken van borging van de JOGG aanpak binnen het primair onderwijs. De Gezonde School-aanpak helpt scholen om planmatig en structureel te werken aan gezondheid en een gezonde leefstijl van leerlingen. Binnen deze aanpak kunnen scholen verschillende thema-certificaten behalen, in totaal op acht verschillende thema's. Voor JOGG Zwijndrecht zijn de thema's sport en voeding & bewegen van belang. Na het behalen van minimaal één themacertificaat mag een school zich gedurende drie jaar Gezonde School noemen. Het vignet Gezonde School is dus een kwaliteitskeurmerk voor scholen die werken aan het verbeteren van de gezondheid van hun leerlingen. De adviseurs Publieke Gezondheid van de GGD Zuid-Holland Zuid ondersteunen scholen om te voldoen aan de eisen die gesteld worden aan het behalen van een gezonde School Vignet. Zij hebben een inventarisatie gemaakt waar elke school staat in dit proces.

Knelpunt Gezonde School aanpak

Voor JOGG Zwijndrecht ligt de focus op de zes basisscholen in de aandacht wijken Kort-Ambacht en Noord en op de twee genoemde thema's. De gezonde school aanpak is landelijk belegd bij de GGD. De gezonde schooladviseurs werken vanuit hun reguliere uren voor Zwijndrecht vraaggericht en richten zich in principe op alle scholen in Zwijndrecht (niet alleen die in Kort-Ambacht en Noord).. Jaarlijks kunnen de adviseurs vanuit de reguliere middelen slechts twee hooguit drie scholen

ondersteunen om te voldoen aan de eisen die gesteld worden aan het behalen van een gezonde School Vignet. Scholen kunnen kiezen uit acht verschillende thema's, dus het is niet altijd gezegd dat zij kiezen voor de thema's die passen bij JOGG Zwijndrecht. Voor het basisonderwijs zijn we dus beperkt in het aantal te ondersteunen scholen en afhankelijk van de thema behoefte van iedere school. Daarmee ontbreekt het soms aan draagvlak of tijd voor de JOGG-thema's.

Het onderwijs voelt zich meer en meer de opvoeder van Nederland, terwijl de school alleen gecontroleerd wordt op rekenen, taal, spelling en begrijpend lezen. Een enorme contradictie.

Bij de kinderopvang is de JOGG-aanpak al enkele jaren geborgd in de werkwijze en werpt dit ook vruchten af.

Daarnaast is het van belang dat een school zelf het urgentiebesef heeft om dit beleid over te nemen.

Hierdoor ontstaat de wil om een stap extra te zetten, en het ook daadwerkelijk te doen. Heel veel genoemde principes zitten namelijk al in de dagelijkse structuur die leerkrachten bieden.

Focus 3^e periode

Op school en in de kinderopvang leer je alles over een gezonde leefstijl en het belang ervan voor het opgroeien tot een gezond persoon. Dat doe je niet alleen tijdens de les, maar ook door het gezond te eten, water te drinken in de pauzes en door lekker je benen te kunnen strekken tussen de lessen door.

Om de JOGG-aanpak te borgen in de werkwijze van de basisscholen is het goed als scholen werken aan een gezonde school vignet Thema Voeding en Sport en Bewegen.

Ons doel is dat de scholen die reeds bekend zijn met JOGG een gezonde school vignet halen of vignet waardig worden. Dit doen wij samen met de gezonde school adviseur van de Dienst Gezondheid en Jeugd. Tevens enthousiasmeren wij de overige scholen die nog niet actief zijn om met JOGG aan de slag te gaan

Het zou mooi zijn om een pact te sluiten waarbij het gezonde kind centraal staat. Draagvlak is er zeker wel, maar ook diversiteit tussen de schoolbesturen, van stevig bewustzijn tot kennisname van het aanbod. Vanuit JOGG zien wij een kans om aan te sluiten bij de gezamenlijke ontwikkelagenda (bestuursopdracht Jeugd en Onderwijs) met de onderwijspartners. Daar wordt de basis gelegd voor de thema's waar onderwijs, gemeente en andere partners zich samen verantwoordelijk voor voelen. Een belangrijk punt is met name de doorgaande lijn van kinderopvang naar basisonderwijs.

Vanuit de brede school evaluatie zien wij ook ontwikkelingen bij scholen/kinderdagverblijven waarbij wij op zoek zijn naar nieuwe organisatievormen om activiteiten aan te bieden en wellicht beter maatwerk kunnen gaan bieden.

Vanuit de brede school gedachte willen wij ook de regionale sterrenaanpak (van Doe ffe gezond) en de pilot gezonde basisschool van de toekomst verkennen. Ook zou in het brede schoolprogramma bijv. 1 gezonde school vignet verplicht kunnen worden, met extra ondersteuningsuren van de GGD.

- Via de gezonde school adviseur is het mogelijk om gratis extra ondersteuningsaanbod aan te vragen voor de inzet op een vignet van de gezonde school. Hier zullen we extra aandacht aan gaan besteden in de communicatie.
- We benaderen scholen actief met informatie, maar vaak is er meer behoefte aan praktische ondersteuning. Na de inventarisatie met de gezonde school adviseur gaan we hier een goede invulling aan geven.
- Binnen de brede scholen laten de sportcoaches het thema JOGG bij groep 7/8 terugkomen, zodat kinderen 'de juiste informatie' krijgen voordat ze naar het Voortgezet Onderwijs gaan.. De Toppie coaches hebben een plan ingevoerd over 'de doorgaande lijn voor de Brede scholen', zodat het standaard in het aanbod komt in plaats van via losse activiteiten. Je kunt dan denken aan activiteiten als de Daily Mile, mini coaches en bewegen rondom de school. We vragen vanuit de scholen dit programma actief te ondersteunen. Ook kunnen de vakleerkrachten een rol spelen om bijv. het thema voeding terug te laten komen bij beweegactiviteiten.
- Kinderparticipatie
Met de komst van de kinderburgemeester, kinderambassadeurs en Toppie minicoaches zien wij een kans om de gezonde leefstijl meer op de agenda te krijgen. Ook maken we gebruik van de kinderkrant 078.
- "Een Gezond Schoolplein geeft kinderen uit het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs de ruimte om te bewegen en te spelen in een uitdagende, groene en rookvrije omgeving. Tijdens én na schooltijd."

(<https://www.gezondeschool.nl/advies-en-ondersteuning/gezonde-schoolpleinen>)

Via een subsidie van de gezonde school website kunnen scholen watertappunten aanvragen. Deze regeling is toegankelijker geworden en biedt kansen voor de school. Deze regeling gaan wij in maart actief promoten

- Naast een beweegvriendelijk schoolplein vragen we basisscholen om het fietsen en wandelen naar school te stimuleren. Een idee is om in aanloop naar de avondvierdaagse met Toppie of vakleerkracht de Daily Mile te gaan lopen in voorbereiding hierop met de kinderopvang en basisscholen.
- Wij promoten de website www.gezondeschoolzwijndrecht.nl. Deze bevat materiaal voor leerkrachten voor een soepele overgang van peuterschool naar basisschool.
- Een groep van 16 Pedagogisch medewerkers is drie keer een halve dag getraind om Beweegkriebels te kunnen uitvoeren en (een deel) Gezonde Start. We bekijken of dit soort train de trainer cursussen bekostigd kunnen worden uit bijvoorbeeld het lokaal sportakkoord. Een voorbeeld is het opleiden tot coach gezonde kinderopvang. Ook stimuleren wij de ontwikkelingen rondom bewegend leren
- Gezond opgroeien, met minder strijd en meer plezier, dat wil elke ouder. We willen graag gezonde keuzes leuk maken en gaan het materiaal van Fitgaaf ter beschikking stellen ter ondersteuning van de gezonde school aanpak.
- Wij willen vakleerkrachten extra ondersteunen die zich richten op het voedingsbeleid binnen een school. Bijv. met materiaal of acties met een lokale boer of supermarkt.
- Het project Smakelijke Moestuinen wordt gepromoot om ermee aan de slag te gaan.
- Een kans voor JOGG is om aan te sluiten bij de zomerschool zodat daar de gezonde thema's ook terugkomen in educatie, voeding, sport en spel.

c. Vergroten van betrokkenheid van het voortgezet onderwijs

De doelgroep van JOGG is met name kinderen van 0-12 jaar en hun ouders en opvoeders. Hierbij is er specifiek aandacht voor de wijken Kort-Ambacht en Noord. Uit de evaluatie is namelijk gebleken dat het gezonde gewicht en de gezonde leefstijl daar achter blijven ten opzichte van de rest van de gemeente. Binnen de doelgroep 12 tot 19 jaar zou het wenselijk zijn om naast Gezonde school en genotmiddelen en rookvrije schoolpleinen ook met de JOGG-aanpak aan de slag te gaan. Het voortgezet onderwijs in Noord zet via Youz in op alcohol en genotsmiddelen, maar via de Mattie sportcoach verkennen wij de mogelijkheden voor de agendering van de gezonde leefstijl.

Focus 3^e periode:

De kansen voor het voortgezet onderwijs (en met name Loket) zou een structurele JOGG-aanpak zijn.

Enkele ideeën:

- Zorgen voor bewustzijn en draagvlak bij de leerkrachten voor gezonde leefstijl.
- Smaaklessen en voedingseducatie tijdens lessen Verzorging
- In gesprek gaan met de plaatselijke supermarkten om te kijken wat het Loket en de supermarkten voor elkaar kunnen betekenen (bijvoorbeeld om de maand schoolfruit aanbieden)
- Acties organiseren rondom JOGG vanuit de leerlingen zelf, vanuit een op te richten 'leerlingen JOGG-raad'
- Beweegchallenges op school en in de gymles
- Aansluiten bij Toppie activiteiten of evenementen en deze door leerlingen laten organiseren
- Bedrijfsbezoek bij JOGG-partners
- Verbinding maken met plaatselijke (fitness) sportaanbieders en bijv. verenigingen waar overdag de velden leeg staan waar gebruik van gemaakt kan worden.
- Combi deals in de kantine om een gezonde omgeving te creëren en de gezonde keuze makkelijker maken.

d. Stimuleren van gezonde(re) sportkantes

Met JOGG stimuleert de gemeente een omgeving waarin het gemakkelijk is de gezonde keuze te maken en dat ook de norm is. Gezonde sportkantes zijn in dat kader heel belangrijk. Daarom is het doel een toename naar meer gezonde sportkantes. Dit doen wij met behulp van de Toppie sportcoach en Teamfit. Tevens willen wij verenigingen bewust maken van hun verantwoordelijkheid en het waterdrinken stimuleren. Ook bij verenigingen is belangstelling voor een watertappunt. Gekeken wordt of er misschien een mogelijkheid is met ondernemers. Bijv. een ondernemer sponsort een watertappunt en de vereniging gaat in ruil voor de implementatie van een gezonde kantine

e. Thema's onder de aandacht houden

Om de gezonde leefstijl te blijven stimuleren moeten we de JOGG thema's Bewegen, Drinkwater en Groente & Fruit en Slapen onder de aandacht houden.

Het bereiken van lagere sociaaleconomische groepen heeft met name de aandacht binnen JOGG Zwijndrecht, maar het is tot nu toe niet eenvoudig gebleken om juist laag opgeleide ouders te bereiken. Belangrijke partner is de welzijnsorganisatie Diverz. Via Diverz krijgen wij een groter bereik.

f. Een gezonde(re) avondvierdaagse

De jaarlijkse avondvierdaagse lijkt ieder jaar een groter snoepfestijn te worden. Een beloning is prima, maar dit kan ook met een gezonde snack of een alternatieve beloning. Belangrijk is dat niet alleen de overheid, maar juist onze partners bereid zijn om mee te werken aan een gezondere avondvierdaagse. In de nieuwe planperiode 2021-2023 werken wij actief samen met de organisatie van de avondvierdaagse, De Ronde Tafel en zijn de ideeën voor een gezondere avondvierdaagse veelbelovend. Vanuit Toppie Sport kunnen in voorbereiding op de avondvierdaagse bijv. Daily Mile lessen gegeven worden en er wordt nagedacht over alternatieve beloningen.

g. Practice what you preach

Binnen de gemeente Zwijndrecht draait de interne campagne Samen Werkt om laagintensief, alledaags bewegen te stimuleren. Zoals bijvoorbeeld een stappencompetitie, het faciliteren van het gebruik van dienstfietsen. Zo blijven ook onze eigen medewerkers gelukkig, gezond en gedreven. Via het interne communicatie kanaal SID willen we aandacht gaan vragen voor gezonde leefstijl nu er zolang thuis gewerkt wordt en bijv. lezingen inzetten over vitaliteit.

JOGG-pijler 4: Verbinding Preventie en Zorg → Ketenaanpak Overgewicht

Vanuit de pijler Verbinding Preventie en Zorg is het de bedoeling om rond de zorg voor kinderen met matig overgewicht en obesitas, te komen tot afstemming en samenwerking met alle collega's en organisaties in het werkveld tussen preventie en zorg. Dit omvat het brede veld van partners in het zorgdomein, preventieve domein en het sociale domein. We verbinden algemene preventie, geïndiceerde preventie en zorg gerelateerde preventie gericht op kinderen met overgewicht of obesitas met elkaar. Zo komen we tot een sluitende keten waarin we kinderen met overgewicht/obesitas en hun ouders/verzorgers effectief kunnen signaleren, toeleiden naar zorg en ondersteunen ten behoeve van een gezonde leefstijl en uiteindelijk gezond gewicht. De projectleiding hiervan hebben wij belegd bij JongJGZ, onze uitvoerder van de JGZ. Vanuit die rol wordt een separaat projectplan voor deze ontwikkeling opgesteld.

In de uitvoering heeft JongJGZ in de functie van een jeugdverpleegkundige de rol van de centrale zorgverlener per maart 2020 en regisseert op gezinsniveau het proces hoe het kind en gezin het beste geholpen zijn om zo een duurzame gedragsverandering te bewerkstelligen. Het is ook goed om daarbij te kijken naar de (in Zwijndrecht aanwezige) GLI voor volwassenen, deze kan ondersteunend zijn als ook de ouders/verzorgers problemen hebben met hun gewicht.

JOGG-pijler 5: Monitoring en evaluatie

Borging is een belangrijk onderdeel van het JOGG-proces, maar is tevens lastig te definiëren. Aan het einde van de tweede JOGG periode in Zwijndrecht is veel bereikt, maar is nog zeker niet op alle vlakken sprake van borging. Aan de andere kant is het ook niet realistisch om te verwachten dat integrale gezondheidsprogramma's als JOGG binnen een paar jaar volledig geïmplementeerd zouden kunnen worden. Daar is een lange adem voor nodig!

Om inzicht te hebben in de ontwikkelingen en effecten evalueert de DG&J de JOGG-aanpak in de 3^e periode. In mei zullen de eerste cijfers gedeeld worden over het (corona)jaar 2020. Tevens wordt er volgende maand de eerste tussenevaluatie opgeleverd van de ketenaanpak.

4. Organisatie

De gemeente werkt samen met verschillende partners in de uitvoering. Dit doen we via werkgroepen die specifiek samenwerken ten behoeve van een activiteit. Na de uitwerking of organisatie van een activiteit wordt de werkgroep in die samenstelling weer ontbonden. Zo kunnen er steeds andere werkgroepen zijn en blijven de deelnemers betrokken op die onderwerpen waar zij een bijdrage kunnen (en willen) leveren.

Een aantal partners zetten zich in als ambassadeur voor JOGG-Zwijndrecht in hun werkgebied. De Toppie sportcoaches zijn al ambassadeur voor de kinderen die zij lesgeven, daarnaast inspireren ze ook als ambassadeur de verenigingen. Ook de gezonde school adviseurs van de dG&J en de manager van de kinderopvang functioneren als ambassadeur in hun werkgebied. De jeugdverpleegkundigen van JongJGZ zijn JOGG-ambassadeur binnen de Jeugdgezondheidszorg (JGZ). Tevens is PIT bezig met nieuw voedingsbeleid en heeft het bestuur aangegeven wel ambassadeur te willen zijn binnen het besturenoverleg van het onderwijs (OOGO).

Tevens zijn we tijdens de 2^e planperiode een mooie samenwerking met diverse nieuwe Publiek-Private partners aangegaan. Zo zijn met name Rabobank Drechtsteden en Atos radio erg actief.

In 2020 zijn we gestart met het inzetten van de kinderburgemeester en kinderambassadeurs en is dit een kans om kinderen makkelijker te bereiken en te betrekken bij de JOGG-aanpak.

Betrokkenheid partners bij JOGG

Bij de totstandkoming van dit plan van aanpak zijn de partners geraadpleegd en hebben wij de feedback en aanbevelingen verwerkt.

5. Communicatie

Gemeente Zwijndrecht communiceert over de activiteiten die in het kader van JOGG Zwijndrecht zijn georganiseerd via een digitale nieuwsbrief Gezonde school Zwijndrecht, die drie keer per jaar wordt verstuurd aan betrokkenen en belanghebbenden (partners en scholen). Daarnaast is informatie over JOGG te vinden via de Facebook pagina van de gezonde school Zwijndrecht.. De informatie over JOGG Zwijndrecht is nu te vinden via: www.gezondeschoolzwijndrecht.nl en www.zwijndrecht.doemeemettoppie.nl.

Bij Atos RTV, de lokale omroep voor Zwijndrecht, Heerjansdam en Hendrik-Ido-Ambacht die via haar publieke kanalen een verscheidenheid aan programma's uitzendt, is juni uitgeroepen tot 'JOGG maand'. In de periode 2018-2020 is JOGG Zwijndrecht uitgebreid aan bod gekomen tijdens een drie uur durende uitzending.

Het Platform Sport en Bewegen Zwijndrecht is een informeel overlegorgaan op vrijwillige basis dat als hoofddoel heeft een bijdrage te leveren aan het bevorderen van sporten en bewegen in de gemeente Zwijndrecht. Dit sportseizoen is de Commissie Sociaal Domein in het leven geroepen met betrokken leden van verenigingen die actief zijn binnen het maatschappelijk ondernemen van de vereniging. Onderwerpen die in de commissie worden geagendeerd zijn bijvoorbeeld JOGG, de gezonde kantine, verslavingspreventie, Dit biedt ook kansen voor borging. Door corona is deze commissie momenteel fysiek niet bij elkaar gekomen.

6. Financiën

Voor de uitvoering van het plan van aanpak heeft de gemeente normaliter jaarlijks budget beschikbaar vanuit volksgezondheid. Dit budget zet de gemeente onder andere in voor ludieke acties, communicatie middelen, workshops en de inzet van de Toppie sportcoaches buiten hun reguliere werkzaamheden.. De gemeente heeft een lidmaatschap bij JOGG Nederland. Hiervoor krijgt de gemeente ondersteuning in de vorm van intervisie bijeenkomsten en trainingen voor de JOGG-regisseur en een digitaal platform met onder andere best practices. Daarnaast geeft JOGG-Nederland de mogelijkheid, waar nodig, experts in te zetten. Ook mag de gemeente door samenwerking met JOGG de naam en het beeldmerk van JOGG en andere communicatiemiddelen gebruiken. Vanaf 2021 is het lidmaatschap van JOGG gratis geworden.

7. JOGG in coronatijd

Dit plan van aanpak met gemeentelijke doelstellingen is tot stand gekomen in de corona crisis. De werkzaamheden van de sportcoaches vonden online plaats, de invoering van het lokaal sportakkoord werd uitgesteld naar oktober 2020, sportactiviteiten worden langzaam weer voor kinderen opgepakt en scholen waren gesloten werken nog niet op de gebruikelijke wijze .

Wanneer we met de uitvoering van dit plan kunnen starten en de JOGG aanpak voort kunnen voortzetten, is door de corona maatregelen nog onduidelijk. Verwachting is dat we in het tweede kwartaal 2021 onze reguliere planning weer kunnen oppakken als scholen en sportverenigingen de opstart hebben gehad.

De eerste signalen vanuit het veld zijn zorgwekkend. Diëtisten en de Jong JGZ geven aan dat de kinderen die zij reeds op spreekuur hadden in coronatijd gegroeid zijn, het gymonderwijs heeft stil gelegen, er is veel stress. De JOGG aanpak is dan ook meer dan ooit van toegevoegde waarde, zodra we weer van start kunnen! Tot dat moment blijven we met onze partners inzetten op alternatieve, nieuwe activiteiten binnen de mogelijkheden die we hebben. Zo zetten we bijv. nu de kinderambassadeurs en kinderburgemeester in om met een bingokaart challenges te gaan doen, gaat de ketenaanpak gewoon door en zijn we bezig om meer watertappunten te realiseren. Ook zijn er 2 initiatieven rondom voeding vanuit het lokaal sportakkoord klaar om ingezet te worden.

Bijlage: Planning in coronatijd.

In de bijlage de planning behorend bij het Plan van Aanpak 2021-2023, maar door de corona pandemie is de verwachting dat er pas in het tweede kwartaal 2021 een vervolg gegeven kan worden, en kunnen er andere keuzes nodig zijn.

Dit betreft dus een dynamische planning die wel mogelijk is in deze coronaperiode.

In de planning wordt duidelijk waar we aan kunnen werken per pijler. Dit blijft dynamisch vanwege de pandemie, maar ondanks alles, kunnen we met een aantal dingen gewoon door. Zodra we weer van start kunnen met de reguliere activiteiten die in dit Plan van Aanpak genoemd worden, actualiseren we de planning.